

OŠ Ivana Skvarče
Zagorje ob Savi

Bili so in ostajajo veliki ljudje

*Dr. Slavko Grum -
zdravnik v Zagorju ob Savi*

Raziskovalna naloga

Turistični krožek
Šolsko leto 2002/2003

Zagorje ob Savi, januar 2003

DR. SLAVKO GRUM - ZDRAVNIK V ZAGORJU OB SAVI

Slika Zagorja iz 30-ih let

Sodelovali so člani turističnega krožka:

Ester Adamlje, Alma Avdič, Vita Benko, Matjaž Cizej, Maša Đokič, Natalija Juvan, Barbara Miklič, Zala Pavšič, Špela Paš, Katja Repe, Sabina Roksandič, Janez Skubic, Tjaša Stošicki, Špela Tomšič, Neža Vidmar

Mentorici: Ana Renko in Marinka Troha

Lektorica: Mateja Klemenčič

Računalniška obdelava: Matjaž Cizej, Špela Paš,
mentor: Jože Ranzinger

***Človek mora imeti nekaj, česar
se veseli, da vztraja pri življenju.***

KAZALO

1. Uvod	6
2. Dr. Slavko Grum v Zagorju	8
3. Grumovi nagrajenci	9
4. Grumovi pacienti	11
5. Predstavitev dr. Gruma turistom	13
6. Zaključek	16
7. Viri in literatura	17

1. UVOD

O NAŠI ŠOLI:

Šola v Zagorju je bila ustanovljena leta 1831. Matevž Jerman je bil kot prvi učitelj poslan iz Mengša v Zagorje. Poučeval je v zagorskem župnišču. Število otrok se je sčasoma povečalo in prostorski problemi so bili vse večji. Po 1. svetovni vojni so naredili načrt za novo šolo, ki pa je niso zgradili, ker je bil bolj potreben vodovod. Pouk je potekal v Sokolskem domu in v obnovljeni občinski hiši.

Stavba, v kateri sedaj poteka pouk, je stara 39 let. Prihodnje leto se bo iz osemletke prelevila v devetletko. Nestrpno čakamo začetek gradnje prizidka, ki bo vsem omogočal enoizmenski pouk, kar je sedaj zaradi prostorske stiske neizvedljivo.

Prostorska stiska pa ne ovira nas učencev pri ustvarjalnem delu, raziskovanjih sedanjosti in preteklosti, aktivnostih na vseh področjih, ki nam jih omogočajo tako šola kot njeni učitelji.

V okviru turističnega krožka se z veliko vnemo, zagnanostjo in poletom pripravljamo na festival.

Fotografija naše šole

NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE:

kulturem
Vsako leto ob občinskem prazniku 9. avgustu podeljuje mesto Zagorje najbolj zaslužnim občanom na področju kulture Grumovo nagrado. V starem zagorskem jedru na Cankarjevem trgu stoji šola, ki nosi ime po dr. Slavku Grumu. Na Dolančevi hiši, kjer je stanoval dr. Grum, je spominska plošča. To pa je tudi vse, kar lahko opazi naključni obiskovalec našega mesta. Prisotnost dr. Gruma je še vedno v spominih njegovih pacientov, ki pa so vsak dan starejši, njihov spomin pa vsak dan bolj medel.

Namen raziskovalne naloge je torej približati lik zdravnika, sokrajana in človeka, ki je svoje življenje živel in zaključil v Zagorju. S stalno razstavo, katere temelj in osnova bo ta raziskovalna naloga, želimo mladi pomagati sestaviti mozaik njegove osebnosti za včeraj, danes in jutri.

Fotografija učencev turističnega krožka z mentoricama

2. DR. SLAVKO GRUM V ZAGORJU

Sredi poletja 2. avgusta 1901 se je v Šmartnem pri Litiji rodil Slavko Grum, tretji otrok očeta Franca in matere Marije Grum, rojene Dolšek.

Očetova nova zaposlitev v tovarni usnja v Novem mestu je preselila družino na Dolenjsko. Tam je obiskoval OŠ in po končani gimnaziji nihal med študijem medicine, biologije in filozofije. Na Dunaju je doštudiral medicino in dobival stipendijo. Hotel je ostati na Dunaju, toda zaradi očetove smrti je prišel domov. Stažiral je v ljubljanskih bolnicah in na lastno željo ostal še eno leto kot pomožni zdravnik ter opravljal dela v Bolnici za ženske bolezni, kasneje v Bolnici za duševne bolezni na Kodeljevem in nazadnje na kirurgiji. Želel je specializirati ginekologijo, vendar zaradi preloma zdravniške molčečnosti (opisal je namreč intimne težave ene od strežnic), ni dobil podpore pri ravnatelju bolnice dr. Zalokarju. Kasneje je odšel v Zagorje, kjer je vse do svoje smrti deloval kot splošni zdravnik.

Gostilna pri Grčarju, ki jo je obiskoval dr. Slavko Grum

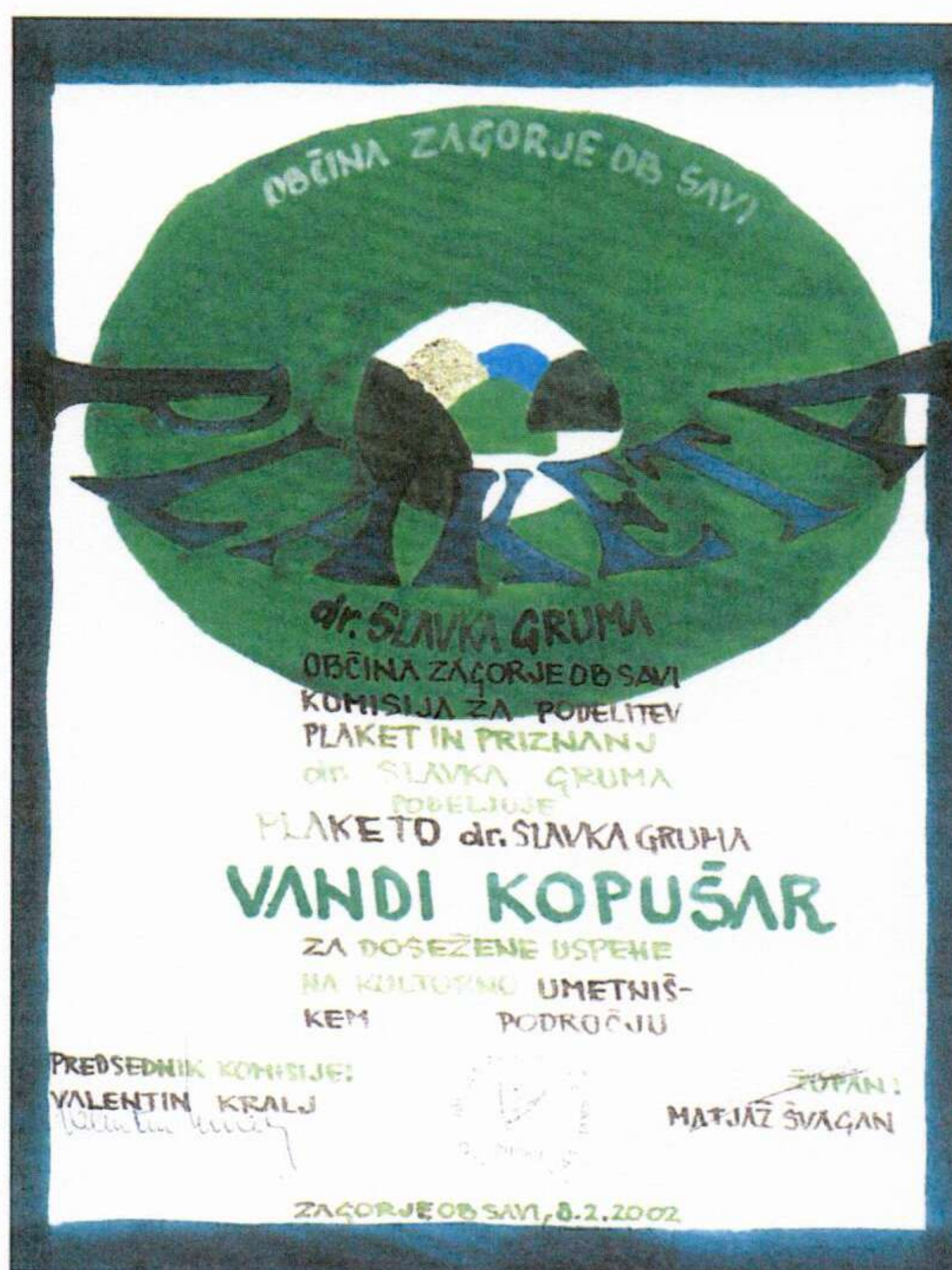
3. GRUMOVİ NAGRAJENCI

V naši občini že 28-ič podeljujejo plaketo in priznanja dr. Slavka Gruma. Od leta 1975 je bilo podeljenih 134 plaket in priznanj, od tega 110 plaket in 24 priznanj.

Priznanja in plakete dr. Slavka Gruma so posebna občinska priznanja, ki jih lahko prejemajo kulturni delavci, ki se profesionalno ali ljubiteljsko ukvarjajo s kulturo, kulturna društva, stalne kulturne ustanove in zavodi ter kulturne sekcije in skupine, ki s svojim ustvarjalnim delom na kulturnem področju prispevajo k dvigu kulturne ravni občanov, prispevajo k večji uveljavitvi kulturnih vrednot ter poglobljanju razvoja kulture v Republiki Sloveniji.

Plakete so namenjene tistim zavodom, društvom, skupinam in posameznim kulturnim ustvarjalcem, ki so s svojim ustvarjalnim delom v daljšem časovnem obdobju prispevali k naši kulturni podobi in za svoje delo prejeli priznanja širše družbene skupnosti.

Priznanja pa se podeljujejo skupinam in posameznikom za opazne dosežke v krajšem časovnem obdobju.

Plaketa dr. Slavka Gruma

VANDA KOPUŠAR

(učiteljica angleškega jezika na naši šoli)

Vanda Kopušar je v zagorskem kulturnem življenju prisotna že več kot petindvajset let. Danes velja za eno najuspešnejših voditeljic različnih javnih prireditev, ki jih tekoče izvede od začetka do konca s pomočjo oblikovanega scenarija, v zadnjem obdobju pa scenarije pogosto sama tudi skrbno in izvirno napiše.

Kot napovedovalka je nepogrešljiva na bienalni Republiški reviji pevskih zborov v Zagorju, na pomladanskih, božičnih in drugih koncertih zagorske glasbene šole. Je prepričljiva recitatorka na različnih kulturnih, kulturno-političnih in priložnostnih proslavah v občini in izven nje. Odlikuje jo zanimiv glas, uglajeni nastopi, zanesljivost in predanost delu, ki ga prevzame.

Kot pogodbeni napovedovalka na radiu Trbovlje uglajeno napoveduje program, vodi različne kontaktne oddaje in z njimi dokazuje, da obvlada kulturo dialoga in mnoga vsebinska področja, ki poslušalce zanimajo.

Naša učiteljica nam je v pogovoru povedala:

S kulturno dejavnostjo se ljubiteljsko ukvarjam že odkar pomnim – to je od vstopa v osnovno šolo. Ljubezen do tega, zame zelo ljubega in pestrega dela je z leti le še rasla. Da pa bom nekoč prejela tudi občinsko priznanje za to, se mi ni niti sanjalo. Plaketa dr. Slavka Gruma občine Zagorje ob Savi mi pomeni več kot bi lahko opisala z besedami. Bila sem osupla, presenečena in neizmerno srečna. Biti delček kulturnega soustvarjanja in delovanja je vedno lepšalo in bogatilo moje vsakdanje življenje. Če bom lahko in če bo zaželeno, bom z velikim veseljem še naprej dodajala kamenčke v razgibano kulturno življenje našega Zagorja.

MARIJA ŠČUKANEC

Marija Ščukanec je že 34 let profesorica na osnovni šoli Slavka Gruma v Zagorju. V kulturno delo se je kot ljubiteljska igralka vključila že na učiteljski šoli v Mariboru. Po prihodu v naše okolje je najprej na šoli Slavka Gruma vodila folklorno skupino in skrbela za različne kulturne prireditve, pri katerih še vedno sodeluje, pa naj gre za jubileje šole, dobrodelne koncerte, revije šol učencev s posebnimi potrebami itd.

Marija-Mita Ščukanec se je navzven verjetno najbolj uveljavila z vlogami, ki jih je s kolegi in učenci odigrala v mnogih mladinskih igrah in posodobljenih dramatizacijah. Z njimi je skupina nastopala doma, na mnogih gostovanjih v občini in izven nje ter na območnih gledaliških revijah. Ker zna gospa Mita biti v svojih vlogah zelo prepričljiva, jo imajo mladi gledalci radi in ji v igri pozorno sledijo.

4. GRUMОВИ ПАЦИЕНТИ

IZJAVE PACIENTOV (po pogovoru s pacienti):

- Gospod Pirnat

je bil v otroštvu pacient dr. Slavka Gruma. Imel je vnetje rebrne mreže. Zdravnik se je z otroki rad pogovarjal in jim nosil otroške revije. Njega je zdravil z železnim vinom (okrepčilna pijača) in z masažo. Doktor se ni mešal v politiko.

- **Ljuba Učakar:**

Dr. Slavko je vedno nosil temno modro obleko, svetlo modro srajco in kravato. Sicer je bil bolj resen in zaprt vase, a vseeno prijazen, simpatičen in nikoli zadirčen ali neurejen. Kadar je prišel zdraviti ljudi v vas, so ga pripeljali s kočijo. Bil je strasten kadilec. V tistem času je bilo v škatlici po 100 cigaret in to je imel vedno pri sebi. Včasih je s pokajenim cigaretom prižgal novega. Pacienti so se spraševali, kako lahko doktor kadi, če je to tako škodljivo. Dr. Grum je proti pljučnici predpisal tablete, ki so spodbijali vročino, ter veliko čajev, po možnosti domačih. Takrat je bil na vrhuncu metov čaj. Ture je zdravil z žavbo, drugače povedano z mazilom Ihtiol, ki je bilo črno kot oglje in je imelo prijeten, hladilen učinek.

Njegovi mami nikoli ni bilo nerodno, vedno je hotela uveljaviti svojo voljo. Nosila je dolgo obleko, predpasnik in ruto, zelo vesela pa je bila daril. V čakalnici je bila dolga lesena klop in pozimi je bilo kar mrzlo, zato je znance ali pa tiste, ki so ji kaj prinesli, povabila v kuhinjo, da so čakali na toplem. Vedno kadar je prišla v ordinacijo oz. čakalnico, je mečkala svoj predpasnik.

- **Moj dedek**

je delal pri Turk (znan kovač v Zagorju). Enkrat se je zelo močno opeknel in odpeljali so ga k dr. Slavku Grumu. Ta ga je zelo lepo oskrbel. Vprašal ga je , kje dela in dedek mu je odgovoril, da pri Turku. Grum je vedel, da je tam delo zelo težko, zato mu je dal 14 dni bolniškega dopusta.

- **A.S. (ne želi biti imenovana):**

Gospa je bila pacientka dr. Slavka Gruma. Ko je bila stara 17 let, je imela pretegnjen živec na roki. Zaradi živca je bila pri njem dvakrat. Tretjič je bila pri njem zaradi angine, četrtič pa zaradi zloma roke. Zapomnila si ga je kot zelo urejenega, prijaznega, ustežljivega in dobrega zdravnika.

MED. UNIV. DR. SLAVKO GRUM
ZORAVNIK
ZAGORJE OB SAVI
ORD. OD 9 DO 12

Rp.

20	Collyr. aslatr. lutei
20	Eg. dent. aa <u>5.0</u>
6	
180	SS Kaplice ja ovi
<u>8.20</u>	
2.-	Kapalo
<u>10.20</u>	

Janye, 19.7.58.

J. p. Jovanica Presim

Recept dr. Slavka Gruma

- **pacientka M.B. (ne želi biti imenovana):**

Dr. Slavko Grum je rad zahajal v gostilno h Grčarju. Njegovo stanovanje je bilo v Dolančevi hiši (tam je sedaj Top shop). Ob večerih je iskal družbo. Raje je hodil med delavce kot med gospode, ki so bili fini. Okoli sebe je imel 4-6 fantov, ki so mu peli narodne pesmi, on pa jim je dajal za pijačo. Zelo rad je hodil v hribe. Tam je spoznal farmacevtko Vlasto. Mama je bila proti tej zvezi. Po nekaj letih je zbolel. V izolirnici je imel dve bolniški sestri, ki sta ga negovali. Njegova mama je odšla k hčerki. Po nekaj tednih je umrl. Njegov voznik Globokar ga je peljal na železniško postajo. Prva za krsto je šla farmacevтка. Ker so jo ljudje zaradi tega obsojali, je odšla iz Zagorja.

- **Marija Repovž:**

Z gospodom Grumom sta bila skorajda soseda, kajti živela je v Zagorju, na današnji Levstikovi ulici. Doktorja se spominja kot ustrežljivega, prijaznega zdravnika, ki pa se nikdar ni smejal. Prste je imel temne, verjetno zaradi kajenja. Zvečer je zahajal h Grčarju, kjer mu je gostilničarka vedno priskrbela steklenico šabese z vinom. Večkrat je prosil pacientkinega brata za cigarete ali pa vsaj za karte, s katerimi bi jih lahko kupil. Zdravil je njenega očeta, ki je bil hudo bolan, zato mu je dajal injekcije za lajšanje bolečin. Rad se je družil z zobozdravnikom Hribovškom, s katerim sta se veliko pogovarjala.

Ko je bil doktor zaradi bolezni že v izolirnici, ga je gospa Repovž obiskala ter mu prinesla maslo in zabeljeno cvetačo. Bil je zelo vesel. »Ja, kako pa to, da ste se spomnili name?« je vprašal.

Zdravniška torba iz takratnega časa

5. PREDSTAVITEV DR. GRUMA TURISTOM

Ko je 15. julija 1929 Slavko Grum prišel v Zagorje, je bila to vas s 166 hišami (1227 prebivalcev). Staro jedro okrog župne cerkve so sestavljale kmečke in obrtniške hiše. Na pobočjih, na desnem bregu Medije ter ob cesti proti železniški postaji so rasle enolične delavske hiše. Do železniške postaje je vozil avtobus, do Zagorja pa se je bilo mogoče pripeljati tudi po banski cesti iz Moravč, Trojan in Trbovelj.

Dr. Slavko Grum je imel stanovanje in ordinacijo v prvem nadstropju Čobalove hiše ob glavni cesti v Zagorju.

Čobalova hiša v Zagorju

Ordiniral je vsak dan od 9h do 12h. Sprejel je šest do osem pacientov. Sodeloval je z dr. Zarnikom. Dr. Tomo Zarnik je bil zdravnik bratovske skladnice. Po upokojitvi ga je nasledil dr. Grum, ki je že prej deloval kot zasebni zdravnik. Vedno več Zagorjanov je prihajalo v njegovo ordinacijo iskat najrazličnejšo pomoč. Že avgusta 1929 je prvič operiral zagnojeno koleno. Pacientke so bile tudi mlade mamice in nosečnice. Operacije so trajale več ur. Zobobole je ponavadi zdravil s puljenjem zob. S pacienti se je večkrat pošalil: »Za vas je za vse kriv prehlad, v strokovnih knjigah pa o njem piše le na nekaj straneh!«

Hujše primere obolelih ali poškodovanih je pošiljal v izolirnico (rumeno, pritlično stavbo na samem robu Zagorske kotline, v Dolenji vasi; tam so zdravili nalezljive bolezni) in v Bolnico bratovske skladnice v Trbovlje ali v Ljubljano.

Inštrumenti

Dr. Slavko Grum je prišel v Zagorje ob Savi 15. julija 1929 kot zdravnik splošne privatne prakse. Od zdravnika krajevne bratovske skladnice je leta 1939 napredoval v banovinskega zdravnika. Preselil se je h Kokoletovim (danes je hiša Dolančeva), kjer mu je gospodinjstvo začela voditi njegova mati.

Kokoletova, danes Dolančeva hiša v Zagorju

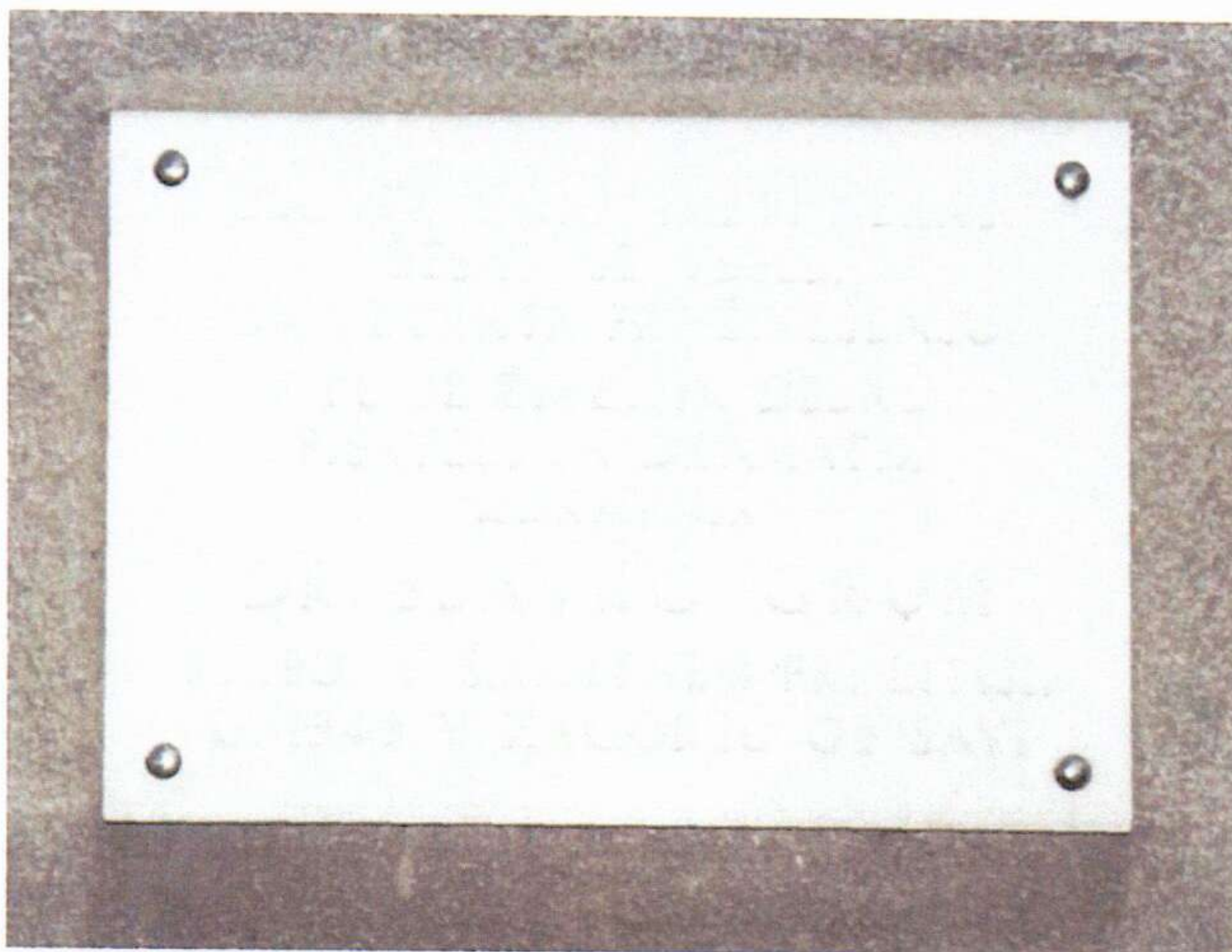
V Zdravstvenem domu Zagorje hranijo zdravstveno torbo, inštrumente, v Delavskem domu je lesen stol iz njegove ordinacije.

Stol iz Grumove ordinacije

Dr. Slavko Grum je bil ugleden zdravnik v Zagorju ob Savi. Njegovi pacienti se starajo, spomin nanj počasi ugaša. Zato smo predlagali, da bi v Zdravstvenem domu Zagorje uredili spominsko sobo. Shranili bi njegove instrumente, zdravniško torbo, stol iz ordinacije, recepte, pa tudi slike. Temelj razstave bi bila naša raziskovalna naloga. Soba bi bila na razpolago turistom.

Spomin na dr. Slavka Gruma bi se tako ohranil.

Spominska plošča na Dolančevi hiši

6. ZAKLJUČEK

Začetni pogovori o raziskovalni nalogi, ki bi osvetlili in prebudili podobo zdravnika in pisatelja dr. Slavka Gruma, so bili dokaj zanimivi. Vsi smo se strinjali, da je bil dr. Slavko Grum res nekaj posebnega. Živel je življenje humanista, poslušnega sina, ekstravagantnega pisatelja, zakrknjenega samotarja, toda vseskozi je bil upornik in torej nam mladim, ki bi bili radi »IN«, zelo blizu.

Bolj, ko smo ga spoznali, bolj smo prepričani, da je dalo njegovo življenje svojevrsten pečat Zagorju.

Njegova občutljiva duša, iskanje in raziskovanje najrazličnejših oblik izpovedi, je trčila v svet »knapov«, katerih beseda je krepka, boj za preživetje trd, nevaren in neizpros.

V Zagorje je dr. Slavko Grum lahko podoživljal mesto Gogo, mesto, v katerem sta ujeta resničnost in sanje.

Od Grumovih časov se je naše mesto iz črne doline spremenilo v zeleno oazo Zasavja. Toda Zagorjani smo ostali sanjači, sanjamo in sanje postajajo naša prihodnost. Lupina je trda, a notranjost mehka. Podobnost je torej očitna, dr. Slavko Grum sanjač, zazrt v vsakdanjost, Zagorjani sanjači, zazrti v prihodnost.

7. VIRI IN LITERATURA

1. Slavko Grum Goga, Založba Obzorja, Maribor 1976.
2. Slavko Grum Zbrano delo (druga knjiga), Ljubljana 1976.
3. Spomenica Zagorskega Sokola, Zagorje 1940.
4. Časopisni članki:
 - Seksualna vzgoja mladine (mesečnik Novi čas, marec 1923).
 - Resnica o alkoholu (Vodnikova praktika, 1940).
 - Samomor (Zdravniški vestnik, januar 1929).
5. Ustni viri:
 - Grumovi pacienti
 - ravnatelj osnovne šole Slavka Gruma
 - Grumova nagrajenka
 - zdravstveno osebje v Zdravstvenem domu Zagorje